

Jan Poláček

**Malostranský
d'ábel**

**Život a smrt mága
dr. Smíchovského**

objevené portréty

plus

Malostranský ďábel

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.nakladatelstvius.cz
www.albatrosmedia.cz

Jan Poláček

Malostranský ďábel – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2018

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS MEDIA a.s.

Jan Poláček

**Malostranský
d'ábel**

**Život a smrt mága
dr. Smíchovského**

Jan Poláček

Malostranský d'ábel

**Život a smrt mága
dr. Smíchovského**

objevené portréty

plus

© Jan Poláček, 2016
Cover Design © Tomáš Cikán, 2016

ISBN tištěné verze 978-80-259-0539-5
ISBN e-knihy 978-80-259-0861-7 (1. zveřejnění, 2018)

Sklepení malostranského domu, kam sestupoval, aby zde narýsoval magický kruh a evokoval demony, je symbolem jeho vlastní duše – sestoupil až na její dno a oslepen zeleným přísvitem půlnočního slunce, které zde plane, už nenašel cestu zpět k lidskému slunci polednímu.

(Milan Nakonečný: *Novodobý český hermetismus*,
Eminent, 2009)

**SESTUPME
AŽ NA DNO**

Číslo protokolu: 1899

Společně: 6

Průběh: a podléhá následně v NOVOV. SOU. 1899

Podpis dozor: [signature]

Dne: 5. 12. 1947

Vystaven v: 8. 12. 1947

Rozšířeno: 10

Odešel: [signature]

Pracovní obec: [signature]

Popis osoby.

Postava (výška v cm):

Ohlédí:

Vlasy:

Oči:

Obodí:

Obč:

Nov:

Ústa:

Zuby:

Vousy:

Dráha:

Zvláštní známení:

Kusy oděvu:

Šlepek:

Šlátek:

plá:

Le I 5121/46

Lep I 15/47

46

ROZSUDEK.

Jménem republiky!

Mimořádný lidový soud v Praze, od. I., uznal za hlavní přelíčení konaném dne 29. dubna 1947 a 30. dubna 1947 a dne 3. května 1947 takto práven: [signature]

Dr. Jiří Smichowski,

dne 1. 5. 1939 v Praze, do Prahy příslušný, úředník, německé národnosti, posl. bytem v Praze XII. č. 6, t. č. v soudní vazbě

Jest vinnen,

od roku 1939 do roku 1945 tedy v době zvýšeného trestu republiky, v Praze:

podporoval a propagoval nacistické hnutí za okolností, které mu byly přitěžující zejména tím, že jako bývalý zpravodaj německé národnosti, poskytl německým zpravodajským službám po roce 1916 různé českých a německých politických stran a kulturních společností, znalec hebrejštiny se stal členem různých korporací tam jako Němec známý tím, že se obeznámil s poměry a využíváje těchto poměrů nabídl po okupaci v r. 1939 své služby SD v Praze. Jeho konfidencí, později i jiných složek SD. Vypracoval a předal o poměrech v českých okultistických kruzích, o českém židovstvu, legionářích, svobodných sokole a o působnosti [signature]

Číslo jedn. Le I 5121/46

1899

Jest byl vykonán. (503)

Nastoupení trestu dne 11. 12. 1947

o 11 hod. 30.

Státní vězeňnice Krajského soudu v Praze

1. V. 1947

STÁTNÍ ZAPRŮBĚVNÍ ÚSTAV PRAHA

DOŠLÁ 21. V. 1947

Příloha

Věřejnému žalobci tu č. I. Lst. 358/46

k nahlédnutí.

Mimořádný lidový soud v Praze XIV. odd. I, dne 10. 5.

Mimořádnému lidovému soudu

Zpět po záznamu. Veřejně

prořádk

**Když jsme si v dílně pověsili
Gottwaldův obraz nad svůj stůl,
jako by utajené síly,
věřte si nebo nevěřte,
se v každém náhle probudily.**

**(Otto Ježek: „Gottwaldův úsměv“ – úryvek,
Mladá fronta, 14. 6. 1951)**

**Všude se pracuje v nadšeném soutěžním tempu. Úderník
Čížek dosáhl rezné rychlosti 1.620 metrů za minutu.**

(*Rudé právo*, 9. 1. 1951)

Se Sovětským svazem k míru a lidskému štěstí!

(*Rudé právo*, 12. 1. 1951)

ROK 1951, LEDEN

Hrad Mírov. Cela v nejvyšším patře.

Noc. Pár hodin klidu mezi večerní kontrolou a raním řinčením mříží. Pár hodin, kdy člověk může snít o svobodě. Stěny ponořené do šera a na nich šrámy jako jizvy na kůži. V jednom místě pruh světla vržený do cely reflektorem. Stůl, dvě židle. Kovová lůžka. Tvrdé a kousavé deky. Zapáchající díra v koutě. Stará prošlapaná, zvlněná podlaha. Okno a na něm mříž.

Temná místnost, kterou zní hlas jako katakombami.

Na proležené matraci hubená postava přikrytá až po bradu. Vyholená hlava. Šedé strniště připomínající plíseň. Hluboké vrásky. Několik modřin. Tržná rána na spánku se zčernalou krví v rozražené kůži, zašitá několika

neumělými stehy s dlouhými konečky nití trčících z uzlíků.

Smíchovský chřadl. Démonický přísvit jeho aury už jen doutnal a přecházel v mlžnou šed. Stále častěji utíkal z reality do vnitřního světa. Na dlouhé minuty strnul a bezmyšlenkovitě zíral do zdi. Když už ho něco z letargie probralo, byla to zima nebo hlad. Dříve nedokázal jen tak marnit čas. Myšlenky se mu ve vědomí skládaly jedna za druhou jako kostky domina. Kartotéka paměti byla plná informací. Stačilo si vybavit potřebnou. Nad čím ostatní dlouze přemýšleli, on snadno a bez dlouhého uvažování tahal přímo z rukávu. Jak prosté. Obdiv ostatních měl za samozřejmou součást života. Osud mu rozdál dobré karty, byl vyvolený a své okolí ve všem převyšoval.

Dnes už mu paměť tolik nesloužila. Ochromil ji strach. Beznaděj. Pochybnosti. A příšerné sny, které ho nepřestávaly pronásledovat.

Zorničky za zavřenými víčky se mu rozkmitaly a noční můra porodila nevýslovnou hrůzu. Z hrdla se mu rval vzduch. Měnil se v táhlé nelidské skučení. Ozýval se v něm zvířecí děs. Bolest. Panika.

Zkroutila ho křeč. Prsty zaťal do deky. Opíral se jen o paty a zátylek. Tělo měl prohnuté.

Z úst se mu dral zběsilý řev.

Naplňoval celu. Prostupoval na chodbu. Vibroval celým patrem.

Nepřičetný jekot pronikal až do morku kostí.

Dřímající bachař Smrčka sebou cukl a otevřel oči. Zdvihl hlavu. Židle pod ním zapraštěla. Zamrkal. Slabá žárovka osvětlovala jen nevelký kousek prostoru před ním. Automaticky přešel rukama po řemení. Probral se z mrákotného spánku a v první chvíli netušil, kde je. Tvář měl otlačenou od rukávu. Na ještě nedávno vyholené bradě mu začínaly rašit černé štětiny. Šustily, když po nich přejížděl dlaněmi. V koutcích úzkých očí ho pálily ospalky. V hlavě mu dunělo po včerejší oslavě. Vodka. Rum. Vodka. Rum. A pak pivo. Doufal, že tuhle noc prospí. Že ten ksindl bude taky v klidu chrápat a on jim dá pro jednu pokoj. Vstal. V žaludku mu zašplouchalo a z úst se vydralo dlouhé říhnutí. Ucítil všechny stoky světa. Zalapal po vzduchu. Trochu zavrával. Všechno na něm zachřestilo. Chytl se desky stolu a zhluboka oddechoval.

Na chvíli bylo ticho. Stalo se to? Přemýšlel, jestli řev, který právě zaslechl, nepatřil přece jen do přervaného snu. Pak se ten jekot ozval znovu. Trochu připomínal pláč. Trochu slova nesrozumitelného jazyka.

Zase on, uvědomil si. Narovnal se a jako medvěd došel kolébavou chůzí ke katru.

„Smíchovský,“ vykřikl a hlas mu přeskakoval, „držte tam hubu, nebo na vás vlítanu!“

Z cely zněl šílený hlas dál. Neartikulovaná slova. Skřeky.

Vytáhl obušek a udeřil jím o mříž. Zadrnčela.

„Zemku, zacpěte mu tu držku, nebo půjdete do díry oba.“

Věznice Mírov. Během války kriminál gestapa, dnes všeho lidu.

Romantická scenerie. Hrad na vysokém kopci neda-
leko od Mohelnice. Dva metry silné zdi. Před zamřížo-
vanými okny hradby a ve stráni vysoké smrky, které
natahují větve do střezného prostoru. Šesté oddělení.
Poslední patro. Devadesát devět schodů nahoru. Zrov-
na tolik dolů na dvůr – to už se cestou člověk zadýchá.

Z vedlejšího lůžka vstal muž. Chytl Smíchovského
za ramena a zatřásl s ním. „Vzbudte se, to se vám jen
něco zdá.“

Procitl a vytřeštil oči do tmy. „Pater.“

Položil mu ruku na pusu. „Mlčte, nebo tu máme za
chvíli Smrčku.“

„Já to tu nevydržím,“ křičel mu zoufale do dlaně. „Já
se zblázním. Já musím domů.“

„Myslete na Boha,“ prosil ho převor Zemek. „Ten
vám pomůže.“

„S Bohem běžte do prdele, pater.“ Smíchovský mu od-
strčil ruku a posadil se na lůžku. Rozkašlal se. Zemek
mu podal plecháč s vodou. Zhluboka se napil. „S Bohem
je všechno na dlouhý lokty. Bůh je k ničemu. Já potře-
buju někoho, kdo mi pomůže hned a na nic se mě ne-
bude vyptávat. Bez modliteb a bez zpovědi...“

„Nerouhejte se.“

„Já vám závidím ten váš klid,“ pokračoval hádavě
Smíchovský. Hlas ale přece jen ztlumil. „Kde se ve vás
bere?“

„Nesmíte podléhat hysterii.“

„Já jsem podle vás hysterka? Já?“

„Poddáváte se pocitům. Musíte myslet na něco, co

vás přesahuje. Upnout se k tomu. A třeba se i pomodlit. To vám pomůže.“

„Hovno.“ Smíchovský se chvěl vzteky a zimou. Zimou víc. V cele se netopilo a lednový mráz zalezl do stěn. Kdyby tu bylo jen o trochu vlhčeji, byla by na stěnách jinovatka. V prasklině na okně se srážela voda. Ledový vítr pronikal do vlasové trhliny. Prorůstal jí ledový rampouch.

„Proč jste tak jiný?“ ptal se Smíchovský.

„Nejsem jiný. Jsem člověk jako vy. Jen se snažím ovládnout. Taky mi to dá leckdy práci, to mi věřte. Ale dělám, co můžu.“

„Copak víte něco víc než já?“ dotíral Smíchovský. „Studoval jsem to, co vy. Taky jsem se učil říkačky, co tu před spaním drmolíte. Je ještě něco víc? Něco, co neznám?“

„Je Bůh,“ řekl Zemek.

„Bůh nám nepomůže. Bůh je mrtvý. Musíme si pomoci sami.“

Zemek vstal a odešel na své lůžko. „S tímhle přece nemůžete žít. To nejde.“

„Copak já žiju?“ zaskučel Smíchovský. „Já umírám.“

Temná cela. Pár hodin spánku. Syrové ráno. Zima se tlačí pod deku. Kostí chřestí. Z dechu je bílá pára.

Šest hodin. „Vstávat! Budíček!“

Mříže drnčí. Denní služba. Na chodbě pokřikuje čtveřice čerstvých bachařů.

Jeden kopl do dveří cely. „Ty kurvo,“ zařval do špehýrky, „kdybych já měl v noci službu, tak tu zaručeně takhle nehniješ. Slez z tý postele. Jdeš k raportu.“

Smíchovskému se klepou ramena. Je celý sinalý. Srdce mu buší. Sklání se, obouvá si boty a zavazuje tkaničky.

„Nezapomeňte tam chodit,“ připomíná mu Zemek.
„Nesedíte. Dostanete zápal plic a to je konec.“

Do pozoru.

Dveře se otevřely.

„Cela tři. Vězeň číslo dva tisíce osm set šedesát sedm.“

„Jdeme, Smíchovský!“ pobízel vězněň bachař Gelbič.
„Teď vás ten řev přejde. Za to vám ručím.“

Celý nahrbený vyšel ven. Otočil se čelem ke zdi a čekal, až za ním dozorce zase zamkne.

Gelbič zacinkal klíči a zavelel: „Běžte.“

Na chodbě rejčila služba hadrem po podlaze. Naplňovala heslo „Co je mokré, to je čisté“. V prohlubních stála kalná voda. Muž se stavěl do pozoru. Vetchý cár látky tiskl v dlani. Kapala z něj voda.

Bachař ho přejel skelným pohledem. „Pořádně, Havráнку. Nebo vás chytnu za koule a budete zpívat árie,“ krákorál.

Ramenatý muž se zamračil na Smíchovského. Když procházel kolem, sykl: „Svině, zase jdeš práskat?“

Gelbič se zastavil a v dlani sevřel klíče. Zubaté kusy oceli vytvořily mezi semknutými prsty improvizovanou zbraň pouličních rváčů – boxer. „Co jste to říkal, Havránek?“

„Nic, soudruhu veliteli. Jen jsem zakašlal.“

„Já vám seženu marodku. To něco uvidíte. Makejte, člověče. Koukejte šúrovat a držet hubu.“

Mříže. Nekonečné schody.

Dlouhá chodba s nablýskanými kachličkami. Kancelář v hlavní budově.

Nikdo se na nic neptal. Nikdo Smíchovského k ničemu nepotřeboval.

Stál a žmoulal v dlaních čepici. Šaty na něm visely jako na ramínku. Měl by co říct, ale...

„Korekce.“

Zbrusu nové. Staré už nestačily. Hluboko v podzemí. Ještě ani nezaschla malta na zdech.

Šedivá chodba s několika slabými žárovkami pod stropem. V koutech stíny. Vlhko odpařující se z nových omítek. Studená betonová podlaha a na ní oblé vlnky od zednického hladítka. Drobnost, která člověku utkví v paměti.

„Tak dělejte, Smíchovský. Dyť to znáte.“

Na chodbě se svlékl donaha. Z vězeňského mundúru vyklouzlo křehké tělo. Zhubl. Byl celý bílý. Každá piha na kůži vystoupla jako kaňka na listu papíru. Chvěl se. Vytáhl šňůrku ze spodků, tkaničky z bot.

Zbytečná bdělost aparátu. Nechtěl zemřít. Ještě byla šance. Nepatrná, ale byla.

Bachař se zvolna probíral odloženými hadry. Jeden po druhém bral do rukou. Prohmatával je. Tak, aby mu to vydrželo hodně dlouho. Po očku sledoval kostnaté tělo vězně roztřesené zimou. Žádný kontraband. Ani jídlo, ani cigarety... Kdy ty jsem viděl naposledy! Zlatá Pankrác, letělo Smíchovskému hlavou.

„Padejte dovnitř!“

Malá cela. Umyvadlo s kapkou vody. V koutě kýbl. Pryčna se dvěma tenkými dekami.

„Tady si můžete řvát, Smíchovský, do aleluja. Tady se můžete třeba uřvat. Jediná cesta ven je pro tebe, ty hajzle, nohama napřed.“

Dveře se zavřely. Závora zaklapla. Škvírou pod nimi vanul do cely ledový vzduch.

Sedm kroků tam a sedm kroků zpátky.

Pořád dokola.

Noc, anebo den? V podzemních kobkách se snadno ztrácí pojem o čase. Nejvyšším pánem je bachař. Co řekne, to platí.

Před spaním Smíchovský odložil podle předpisu šaty. Vysvlečený se omotal dekami, aby mu ani ten nejmenší zbyteček tepla neunikl.

Každou hodinu obchůzka.

Světlo ze špehýrky.

Klíč ťukl o dveře.

Klap.

Vyskočil z pryčny. „Odsouzený číslo... se hlásí v tres-tu korekce.“

Těžké boty dozorce dusaly po chodbě. Klíč cvakl u sousední cely.

Smíchovský stál a čekal. Vrávorál. Usínal vestoje. Oči se mu zavíraly. Odplouval do mráкотného snu. Kroky bachaře se stávaly jeho součástí. Bušilo mu srdce. Buch. Buch. Kroky... Kroky se vracely. Klíč cinkal.

Dvojí kovové ťuknutí na dveře.

Předpažil. Poklesl v kolenou. Dělal dřepy. V kloubech mu praskalo. Z bolesti měl mžitky před očima. Nahoru. Dolů.

Trojí klepnutí. Konečně.

Padl na pryčnu a zabalil se do vychladlých dek. Dýchal si na ruce. Přiložil dlaně k sobě. Tiskl je mezi kolena. Třel je o sebe, jako by klacíky rozdělával oheň.

Rozdmýchával jiskřičku tepla. Strčil ruce do rozkroku a zahříval je v nejteplejším záhybu těla.

Ráno. Budíček. Rachot na chodbách.

„Složit deky. Uklízet,“ řval bachař.

Cely se jedna po druhé otevíraly. Věžňové vynášeli kýble s fekáliemi. Konečně byla řada i na Smíchovském. Bachař odemkl a panty zaskřípěly. Vězeň zamrkal. Na chodbě bylo přece jen o něco víc světla.

„Padejte!“

Klusal chodbou. Po příkrých schodech stoupal ze sklepa.

Vešel do dlouhé haly se sprchami a mycími korýtky. V koutě byla odkrytá výlevka. Nakláněl se nad ní a vy-
léval obsah kýblu do temného smrdutého kanálu.

Bachař se někde zapomněl. Zůstal sám. Před sebou měl další nekonečný den. Cítil bolest ve všech kloubech. Tlak na plicích. Kašlal.

Zvon na věžních hodinách odbíjel celou.

Hleděl dolů, do páchnoucí hlubiny, ve které se pře-
valovala všechna ta špína. Vypustil z pusy slinu a sle-
doval ji, dokud nedopadla na temnou hladinu.

Odložil kbelík na poškrábané dlaždice. V hlavě cítil šum. Kolébal se na zesláblých nohách. Opřel se čelem o chladnou stěnu.

Přišlo to znenadání.

Vyjekl. Dvojice rukou. Zleva. Zprava. Svíraly ho v kleš-
tích. Nemohl se v nich pohnout. „Kdo... Pusťte mě.“

Strkali ho před sebou.

Kopal kolem sebe. Zaječel, až mu v hlasivkách za-
drnčelo.

Zacpali mu pusy. „Drž hubu, svině udavačská.“

Zdušeně řval do dlaně útočníka: „Pomoc!“

Tlačili mu obličej do mycího korytka. Studená voda se drala z kohoutku a stékala mu po hlavě. Zakusovaly se do něj ledové jehličky. Špinavá ruka cpala do odtoku kus hadru. Hladina stoupala. Tiskl rty k sobě. Dlouho dech neudržel. Voda mu pronikala do pusy, do hrdla. Polykal andělíčky. Někdo mu stáhl kalhoty až ke kolenům. Přes zadek mu přešel žhavý drát. Dusil se. Další rána ho zbavila vůle. Ječel bolestí. Zalykal se. Slova se měnila v němé bubliny. Pružná žíla bejkovce se mu omotávala kolem stehen, kolem hýždí a pokaždé ho žahla jako kopřiva.

Po nohou mu stékala krev.

Už v těch rukou jen bezvládně visel. Skrz vodu viděl otřískané smaltované dno. Koláče rzi. Přízračnou krajinu s jahodami.

Omdlel. Sklouzl na zem. Dopadl na bok. Kuckal.

Umývárna byla pojednou prázdná. Jen bachař stál ve dveřích a podívoval se. „Co se tu válíte, Smíchovský? Myslíte, že na vás budu čekat tejdén?“

Lapal po dechu. Koktal. „Ch-chtěli mě z-zabít.“

„Ale jděte. Válicate se tu jak stará kurva. Hejbněte kostrou a mazejte zpátky.“

Smíchovský klečel. Zvracel nažloutlý šlem.

Gelbič do něj kopl. „Dobytku. Tohle si uklidíš.“

Lezl po čtyřech a utíral podlahu hadrem.

Bachař stál nad ním a špičkou boty ukazoval, kde má ještě přitlačit. „Moc bych za to nedal, že ti to udělal ten satanáš, co ho pořád voláš,“ řekl. Zhoupl se v kolenou a zasmál se vlastnímu vtipu.

**HLOUBĚJI
DO MINULOSTI**

ROZTOČTE KOLA

TŘÍDA PROTI TŘÍDĚ!

Republice více práce - to je naše agitace!

KOMUNISTICKÁ STRANA ČESKOSLOVENSKA **KSČ**

VOLETE KOMUNIST

ONDŘEJ SEKORA
**O ZLÉM BROUKU
BRAMBOROUKU**
O MANDELINCE AMERICKÉ,
KTERÁ CHCE LOUPIT Z NAŠICH TALÍŘŮ

VŠICHNI DO BOJE PROTI
MANDELINCE BRAMBOROVÉ

MY SE VŠAK NEDÁME!

ONDŘEJ SEKORA: O ZLÉM BROUKU BRAMBOROUKU
O mandelince americké, která chce loupit z našich talířů / Obrázky
nakreslil autor / Vydalo Státní nakladatelství dětské knihy v Praze
roku 1950 / Výtisků Státní tiskárna, závod 04 / První vydání /
Výtisk 1—120.000 / Cena 3 Kčs

Ne, nedáme sel Celé výpravy
zachránit naši úrodu. Zespodu si
všechny bramborové keříčky, zda ni
rubu listů vajíčka

**Bezstarostné děti na hřištích si hrály,
starostlivé mámy doma pracovaly,
za jejich však zády, za jejich však zády,
plni nenávisti, kalu, jedu, zrady,
zákeřní jak palič, ploužící se tmou
rozvraceči štěstí zavraždit je jdou,
nezaváhali by s cyničností vrahů
atomovou bombou nechat zničit Prahu...**

**(Jan Noha: „Zvyšte bdělost“ - úryvek,
Lidové noviny, 6. 6. 1950)**

**VÁLEČNÉ ŠTVÁČE ZALIJEME ŽHAVOU OCELÍ
AŤ ŽIJE J. V. STALIN - MOUDRÝ UČITEL
A NEJVĚTŠÍ PŘÍTEL NAŠEHO LIDU
STALIN - GOTTWALD - MÍR
ZNIČÍME MANDELINKU -
ZLOČINNOU SETBU IMPERIALISTŮ**

(dobová hesla z *Rudého práva*, 1950)

ROK 1950

Smíchovský stál před hrobkou a četl si jména vytesaná do zrnitého, šedého kamene. Oblečený byl v módním plášti. Na hlavě měl klobouk. Trochu velký. Mezi krempu a hlavu by se mu určitě vešel prst. Možná i dva. Byl vypůjčený z vězeňského skladu stejně jako zánovní ba-
loňák.

Látkový pásek s kovovou přezkou se mu zařezával do těla. Utáhl ho, jako by se jím chtěl přepulit. Cípy pláště mu sahalý po kolena a odstávaly do stran. Pod

nimi luxus končil. Z nohavic lezly nitě, látka byla stará a ošoupaná. Plášť moc neladil ani s jeho bagančaty. Vojenský původ nezapřela. Stokrát odřená kůže a stokrát znovu napuštěná levným černým viksem. Ty boty dost pamatovaly a zřejmě v nich majitel, nebo snad majitelé, našlapali stovky kilometrů. Nejspíš na východ a pak zase zpátky. Zažily bahno, vodu, sníh, led, pot i krev. A pak je uložili do skladu pankrácké věznice.

Tolik jmen, říkal si Arvéd. Je zázrak, že se tam všichni vejdou. To, které hledal, bylo na náhrobku skoro až dole. „Ani ho nenapsali správně,“ podivoval se. „On se přece Josef nejmenoval.“

Chlapík v kožené bundě mu stál za zády a mlčky pokuřoval. Vychutnával Letku, která hořela jako papír. Nebyla životní potřebou, jak nedávno správně řekl soudruh Zápotocký, ale patřila k lepší životní úrovni. Chtěl si ji užít až do posledního tabákového drobečku a nic mu v tom nemohlo zabránit.

„Jmenoval se Honza. Jan Kefer,“ vykládal Arvéd ve šněrovačkách po *wehrmachtu*.

Chlapík jen odklepl popel na zem. Ale zafoukal vítr a pár smítek utkvělo na jedné z jeho nažehlených nohavic. Muselo ho tu být všude kolem spousty. Šedavého, jemného – nejenom z cigaret.

„A tohle byla jeho manželka,“ ukazoval Smíchovský na další nápis vytesaný do náhrobní desky. „Dagmara,“ v duchu počítal, „umřela v šestadvaceti.“

Dva sloupky s lampičkami, nahoře klenutý tympanon a v něm kříž. A dole stejně oblý náhrobní kámen s křížem. *To, co jest dole, jest jako to, co jest nahoře, a to, co jest nahoře, jest jako to, co jest dole,* letělo Smíchov-

skému hlavou. *A to, co je nalevo, je i napravo... a opačně. Jako dokonale orámované a symetrické exlibris. Jako ten ubohý lidský život.*

Chlápek odhodil nedopalek a rozdrtil ho podpatkem. V kapse zašustil papírovou krabičkou s obrázkem tří letadel, aby se ujistil, že se má ještě nač těšit. Vlasy mu házely chlapecké vlnky, ale byly tak sestřižené, že se daly jen tušit. Hnědá bundička z vepřovice mu padla, polobotky s dlouhou špičkou měl vyleštěné. Po vousech zbyla jen zarudlá tvář a mdlá vůně Pitralonu. U Podolské jako Martička Gottwaldová nešil, ale na eleganci mu to neubralo. Ucítit na jazyku tabákové smítko. Vysunul ho na rty a vyplivl na zem. „Co to bylo za kurvu, Smíchovský? Nepomoh jste jí do toho hrobu nakonec vy?“

Arvéd zavřel oči. Tiskl víčka k sobě. Byl špinavý. Páchnul. Bolela ho hlava. Veliká modřina na ruce mu přes noc zfialověla. Zahnívala v něm jako zkažený kus masa. Polkl a nadechl se. „Slyšel jsem, že snad umřela na tetanus.“

„Na tetanus? Není to divný?“ podivoval se tajný. Zaznamenal smítko na nohavici a pečlivě je oprášil. Dbal o sebe. O své ošacení pečoval. Jinak se ale od ostatních, jemu podobných, nelišil. Pocházel ze stejné líhně a byl si vědom své nadřazenosti a moci.

Tvář měl ostře řezanou. Chlapskou. Nos rovný a nevelký, zato lícní kosti mu hodně vyčnívaly. A rty tenké a bělavé. Jen lemovaly otvor do lebky a připomínaly jizvu. Bradu měl hranatou, vysunutou. Prsty zažloutlé od cigaret.

„Zemřela za války,“ vysvětloval Smíchovský. Byl celý sešlý. Bledý. Pohublý. Popelavé vlasy střižené na ježka.

Měl vrásky a uvnitř sebe všechnu bolest světa. Jen oči měl stejné jako kdysi, nebesky modré.

„Dagmara,“ zkušel tajný jméno mrtvé ženy na jazyku. „Zní to pěkně. To je něco jinýho než nějaká obyčejná Mařka anebo Jiřina. Ale co měla společnýho s válkou?“ zajímal se. „Ona... Copak byla u partyzánů?“

„To může být ze rzi. Asi se poranila o hřebík. Nebo z hlíny. Možná dělala něco na zahrádce a... Prostě neštěstí. Shoda okolností. Osud. Kdoví?“

„Smíchovský, vy jste komik. Kde se to ve vás bere? Fňukáte tu a přitom jste za války makal pro *sicherheitsdienst*... Ještě se rozbrečte. Kolik lidí na vás dojelo? A teď vás rozhodí tohle. Vy jste vlastně šťastnej člověk, že jste narazil na nás. Že se s váma mažeme jako s hovnem. Asi si příště takový zvláštní vycházky odpustíme, že jo?“

„Já jsem rád, že jste mě sem vzal,“ bránil Smíchovský svou malou výsadu. Už to nebylo jako kdysi. Postupně přicházel o výhody, které ho v kriminále držely při životě a dodávaly mu naději. Staré nahrazovali mladí. Nová generace se zbavovala konkurence. A tenhle chlapík o něm dneska rozhodoval. Jakákoli hrdość šla stranou. „Já jsem vám za to vděčnej, soudruhu.“

„Bodejt byste nebyl. Ale já si myslím, že by nám bylo nad púllitrem v nějaký hospúdice líp. Proč si zatěžovat mozek věcma, který se už stejně nedají změnit?“

„Ale já jsem úplně v pořádku. Připravený -“

„No to doufám. Protože za to, že jsme k vám tak benevolentní, od vás taky něco čekáme. Něco za něco. To je vám přece jasný. To přece kapírujete už od protektorátu.“

„Víte, že se na mě můžete spolehnout.“

„To rád slyším,“ řekl chlapík. „Tak jdeme. Náčelník už na nás čeká.“

Smíchovský šel metr za ním. Vraceli se hlavní cestou kolem obrovských novorenesančních náhrobků. Vnímali jména. Data. Cifry. 666. Zachytil slova verše. Plastiku dvou holoubků. Reliéf Krista s trnovou korunou. Mramor. Hlínu. Květy. Z korun stromů trčela k nebi věž filipojakubského kostela. Větve šuměly. Sluneční kotouč za mraky mdle doutnal a připomínal chladný měsíc.

Okřídlená socha na hrobě Jakuba Arbesa měla ruce složené na prsou a hlavu mírně předkloněnou. Do tváře jí padal stín a jemné ženské rysy proměnil v drsný kámen s temnou kavernou úst. V tu chvíli připomínala spíše anděla smrti nežli míru.

Kovové podkůvky a cvočky na podrážkách Arvédových starých vojenských bot s každým krokem cinkly. Balonové plátno pláště se o sebe třelo v podpaží a šustilo. Klobouk mu padal do očí. Každou chvíli ho musel rovnat.

Jako by ztrácel paměť a vzpomínky skládal už jen z nejasných útržků anebo z toho, co měl z doslechu. Šel po cestičce mezi hroby, pokoušel si vybavit Keferovu tvář. Myslel na společně prožité chvíle, na události, o kterých vědělo už jen pár pamětníků, a také na Honzovu tragickou smrt – podle jeho mínění zbytečnou a nešťastnou. Padl z toho na něj smutek. Vlastní osud mu splýval s Keferovým.

Oba studovali církevní školy a věřili, že tím rozhodnutím jednou provždy a k všeobecné spokojenosti roz-

hodli o své budoucnosti. A shodně se nakonec vydali jinou cestou a skončili v bezvýchodné situaci za mřížemi a ostatným drátem.

Znovu ho viděl směšně nešťastného, když v klidnějších dobách vyprávěl, co hrozného ho ten den potkalo. Jak ho doma nezastihli chlapci ze skautského oddílu, který vedl; dveře u něj měli vždycky otevřené a dobře věděli, kde je ukrytý klíč. Jak hladově hledali něco k snědku a našli jen máslo a chléb. Barvitě popisoval, že mu celý byt obrátili naruby, aby našli i trochu soli. Nakonec bez znalosti souvislostí použili obsah malé dózy, ve které jako svátost ukrýval směs soli ze sedmi moří: ingredienci potřebnou ke kouzelným obřadům. Tehdy si Arvéd uvědomil, že Kefer, stejně jako on, provozuje magické obřady.

Vzděláním, šíří vědomostí a znalostí jazyků byli rovnocenní. Nežadali si ani ve zběsilosti, se kterou vstřebávali všechno nové, a ani ve zbožnění knih. Touha po věděni je oba docela pohltila a nakonec přivedla k tajným naukám.

Tak jako Arvéd byl i Honza mimořádně zaujatý studiem už od mládí. Pořád plný zájmu o vše, pořád ve spěchu. Jako by tušil, že musí žít rychleji. Ani na jídlo mu nezbyval čas. Převážně se živil rohlíky a burskými oříšky. Míval jich pořád plné kapsy.

Byl obtloustlý, ale na svou robustní postavu se pohyboval nezvykle mrštně. Nezúčastněnému pozorovateli mohl připadat zcela všední. Prostě to byl jen další nepraktický člověk zahleděný do sebe a do své vědy, v některé chvíli až směšný pro svou urputnost v diskusi.

Teprve když ho člověk delší dobu sledoval, uvědomil si, že klíč ke kouzlu osobnosti má ukrytý ve tváři. Připomínal přerostlé nemluvně. Obličej měl kulatý s vysokou čelní pleší, s důlkem na bradě. Měl husté obočí a pod ním to, co ho vydělovalo z davu – oči, či spíše pohled, vlídný, pronikavý. Dokázal jím uhranout. Možná v něm bylo něco nadpřirozeného. Narodil se nevidomý a až ve třech letech mu vrozenou oční vadu operativně odstranili.

Už jako student se zabýval esoterikou. Za knihy by dal duši. Propadl hermetismu. Vydával knihy a sám je i psal. Padlo na ně celé manželčino věno a ještě se zadlužil. Kdysi ho Arvéd nařkl z toho, že peníze od mecenášů používá pro vlastní potřebu... Snížil se k pomluvě. Ze závidosti, která se v něm prala s bezmezným obdivem, z fascinace mimořádným talentem. Byl jím jako uhranutý. Půjčoval si od něj knihy, pokoušel se s ním diskutovat. Chtěl mu být nablízku.

Sám ho na počátku okupace přesvědčoval, aby kývl na nabídku úřadů a požádal o německé občanství. Kefer měl totiž z otcovy strany německé předky. Samozřejmě zbytečně. Honza se svým přesvědčením nekupčil. Nebral si servítky a hovořil nahlas. Na přednáškách se nevyhýbal útokům na ty, o kterých se raději veřejně nemluvílo. Jako by se mu nemohlo nic stát, jako by se ničeho nebál.

Zatkli ho v jedenačtyřicátém. První udání ale přišlo už o rok dřív. Byl neopatrný. Kapka se spojila s kapkou a jednoho červnového dne vrazilo gestapo do domu ve Švandově ulici na Smíchově, kde Keferovi bydleli. Povíдалo se, že jednoho z mužů obzvlášť zajímala Honzova

pracovna. Osobně prý knihy a spisy z archivu Universalie procházel a pořádal. Když se jeden z podřízených při prohlídce dotkl nešetrně složky s rukopisem, rozkřikl se na něj. Celou knihovnu Němci zabavili a odvezli.

Zpočátku to s Honzou vypadalo nadějně, přidělili ho k vysokému funkcionáři SS a on mu pořádal knihovnu s hermetickou literaturou. Při jeho nátuře samozřejmě tak, aby se nepříteli nejvzácnější svazky do rukou nedostaly.

Později se Smíchovský od jednoho spoluvězně na Pankráci dozvěděl i podrobnosti o Keferově smrti. Jan odmítl spolupráci a nakonec byl transportován do koncentračního tábora Flossenbürg v Bavorsku. Vznikl už v osmatřicátém roce a stál jen kousek od československých hranic, u vesnice stejného jména s dominantou zříceniny hradu na skalnatém výběžku. Přidělili ho do jednoho z dlouhých baráků umístěných ve svahu a skončil na jedné z řady paland vystavěných od podlahy až po střechu v několika patrech. Zdejší tábor byl pracovní, ale podmínky v něm vládly mimořádné. Platilo heslo: *Vernichtung durch Arbeit*. Nedlouho po jeho otevření musela SS skutečně zřídit i vlastní lágrové krematorium, aby se snáz zbavovala mrtvol. Vyhlazení skrz práci probíhalo úspěšně.

Ve čtyři ráno budíček, v devět večerka. Dvanáctihodinová pracovní doba s jednou přestávkou. Pruhované vězeňské hadry s našitým červeným trojúhelníkem a jako kápa kriminálníci toužící se zavděčit.

Vězni odstraňovali zeminu, odstřelovali žulové bloky, tahali vozíky a vláčeli balvany. Při jedné z trestních akcí vynášel Jan Kefer s ostatními po dlouhém schodiš-

ti těžké kameny nahoru na okraj lomu. Odtud byly zase svrženy dolů, aby se úkol mohl donekonečna opakovat. Zemřel nemocný, vyčerpaný, zbitý. Snad si vzal lehčí kámen a dozorce si toho všiml. Ještě se dokázal za pomoci přátel z posledních sil dovléct do tábora...

Mohl se přizpůsobit, říkal si Smíchovský, vzít rozum do hrsti. Prostě jen přežít. Copak je něco důležitějšího než život? Co je hrdost bez života? Hrob je jen díra v zemi a tělo pastva pro brouky.

Urna s popelem skončila na zdejšíh hřbitově a kameník přejmenoval Jana na Josefa.

Existuje snad ještě názornější příklad nicotnosti lidského snažení?

Paradoxně byl Honza Kefer i velkým propagátorem astromagie, nauky boje proti osudu. Říkával: *Hvězdy sice ovládají život, ale moudrý vládne hvězdám. Nalinkovaný osud přijme jen člověk, který nedokáže svobodně používat vlastní rozum.*

Arvéd neznal Keferův horoskop, je možné, že mu předpovídal dlouhý a spokojený život. Třeba se o něj svou tvrdohlavostí nakonec připravil... Takový byl. Zvláštní tvor. Dokáže tohle ještě někdo? Žije ještě vůbec člověk, který by se obětoval pro své přesvědčení?

Smíchovský povzdechl. Sám byl ve vleku událostí – na rozdíl od Kefera se ale uměl přizpůsobit okolnostem. Vždy byl připravený ve jménu přežití potěšit neomezeného vládce, který rozhodoval o jeho bytí a nebytí.

Arvéd šel za estébákem, kamínky šotoliny praskaly pod podrážkami. Vystřelovaly do stran. Černé mramorové desky na náhrobcích připomínaly viněty na bateriích